

Raport de cercetare

EVALUAREA EXPERIENȚELOR DE PRACTICĂ
ALE ELEVILOR ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL
AGRICOL DIN REPUBLICA MOLDOVA

Despre proiect

Programul FARMKEEN

Programul FARMKEEN - Învățare la locul de muncă și sustenabilitate în școlile agricole din Moldova își propune să îmbunătățească paradigma actuală prin introducerea unor abordări practice centrate pe elevi, includerea digitalizării având la bază un model olandez de învățare mixtă (digitală și practică) în domeniul educației agricole durabile.

Unul dintre rezultatele importante anticipate ale proiectului este crearea unei platforme de conectare (*match-making*) între instituțiile de învățământ profesional tehnic (ÎPT) cu profil agricol din Republica Moldova și potențiali parteneri pentru practică - o secțiune online dedicată pe site-ul partenerului Centrul pentru Educație Antreprenorială și Asistență în Afaceri (CEDA). Această secțiune va include o hartă interactivă cu informații actualizate despre agenții economici actuali și potențiali din zona geografică a ÎPT cu profil agricol, precum și toate materialele educaționale produse în cadrul proiectului.

Proiectul explorează, de asemenea, abordarea World Skills România, propunând configurarea practicii în afara școlii astfel încât să propună soluții practice la provocările reale din agricultură. Prin stimularea dialogului între instituțiile ÎPT și sectorul agroindustrial, FARMKEEN își propune să stabilească relații pe termen lung și să implementeze experiențe eficiente de învățare.

În plus, implicarea școlilor din România va duce la adoptarea unor modele de bună practică în Republica Moldova. Centrul de Excelență în Horticultură și Tehnologii Agricole din Țaul și Școala Profesională Bubuieci sunt cei doi parteneri oficiali ai proiectului FARMKEEN, alături de CEDA.

CRPE coordonează procesul de cercetare, având ca scop identificarea și îmbunătățirea practicilor actuale și a instrumentelor utilizate în implementarea învățării practice a agriculturii durabile.

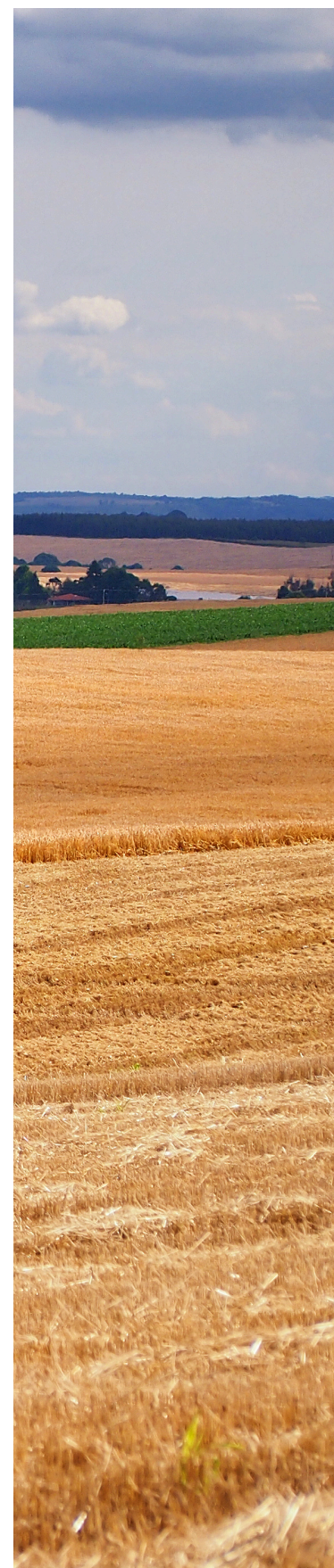
Introducere

Învățământul agricol din Republica Moldova joacă un rol foarte important în adaptarea acestei țări la noile cerințe impuse de aderarea la UE în ceea ce privește agricultura. Practica agricolă este esențială pentru ca absolvenții să fie bine pregătiți în a implementa și susține o agricultură modernă, competitivă și sustenabilă. Modernizarea infrastructurii educaționale, actualizarea curriculumului și îmbunătățirea colaborării cu sectorul privat sunt pași obligatorii în această direcție. Numai în acest fel, Republica Moldova va putea valorifica pe deplin oportunitățile oferite de integrarea în piața europeană și va contribui la dezvoltarea unui sector agricol sustenabil și competitiv.

Potrivit Regulamentului privind organizarea și desfășurarea stagiilor de practică în învățământul profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar[1], stagiile de practică sunt “parte integrantă obligatorie a procesului educațional și se realizează în scopul formării/ dezvoltării competențelor profesionale ale elevilor, specifice calificării profesionale”. Practica de specialitate este planificată și organizată de către conducerea școlilor agricole în colaborare cu agenții economici din sectorul agricol. În general, practica are loc în semestrul al doilea al fiecărui an școlar, când condițiile meteorologice permit desfășurarea activităților pe teren. Înainte de începerea perioadei de practică, conform regulamentului, elevii trebuie să fie informați despre planul de învățare stabilit cu operatorul economic și așteptările pe care le au aceștia de la elevi.

Potrivit metodologiei, evaluarea performanțelor elevilor în cadrul practicii de specialitate este realizată de coordonatorii de practică, dar sunt importante și rapoartele stagiului de practică realizate de elevi. La finalul perioadei de practică, fiecare elev trebuie să prezinte agenda stagiului de practică și un raport detaliat care include descrierea activităților desfășurate, competențele dobândite și impresii asupra experienței avute. Coordonatorii oferă feedback și recomandări pentru îmbunătățirea abilităților practice.

[1] https://mecc.gov.md/sites/default/files/ome_nr.1086_din_29.12.2016_0.pdf

Metodologie

Raportul de față prezintă datele obținute în urma a patru focus-grupuri cu 45 de elevi care studiază în Centrul de Excelență în Horticultură și Tehnologii Agricole din Țaul și la Școala Profesională Bubuieci.

Specializările elevilor: 1) Școala Profesională Bubuieci : învățământ dual floricultură (ani terminali) și clasa de apicultori, 2) Centrul de Excelență în Horticultură și Tehnologii Agricole din Țaul: contabilitate, siguranța produselor alimentare, tehnologie și digitalizare în agricultură și tehnologia produselor de origine vegetală.

Am fost interesați să aflăm informații despre:

1. Experiențele de practică ale elevilor - modalități de repartizare a elevilor la partenerii de practică, rolul instituției de învățământ, atitudinea managementului operatorilor economici etc.
2. Relația cu conducătorul de practică - evaluarea suportului oferit de mentorul de practică (sfaturi, informații, feedback) și percepția elevilor asupra relației cu acesta.
3. Evaluarea practicii - metode de evaluare a practicii, percepția privind corectitudinea evaluării.
4. Gradul de satisfacție al elevilor privind practica - identificarea aspectelor pozitive și provocărilor întâmpinate în timpul practicii, evaluarea timpului alocat practicii anuale (prea mult, prea puțin, suficient)
5. Legătura între teorie și practică - modul în care teoria învățată la școală se aplică în practica desfășurată la operatorii economici.
6. Evaluarea utilității stagiului de practică atât pentru elevi, cât și pentru operatorul economic.
7. Agricultura sustenabilă - cunoștințele și experiențele elevilor privind agricultura sustenabilă, prezenta noțiunilor de agricultură sustenabilă în stagiile de practică.
8. Gradul de interes al elevilor pentru sectorul agricol și intenția de a rămâne în domeniu.

Focus-grupurile au fost organizate în format online, pe platforma Zoom. Durata unui focus-grup a fost de aproximativ o oră.

Ghidul de focus-grup poate fi consultat în anexa acestui raport.

Evaluarea experiențelor de practică

Practica în agricultură este esențială pentru dezvoltarea abilităților necesare într-un domeniu care cere atât cunoștințe teoretice, cât și competențe practice. Elevii au ocazia să lucreze direct profesioniști în domeniu, pe terenuri agricole, să utilizeze tehnologiile moderne prezente în sectorul agricol și să învețe despre gestionarea afacerilor.

Organizarea practicii

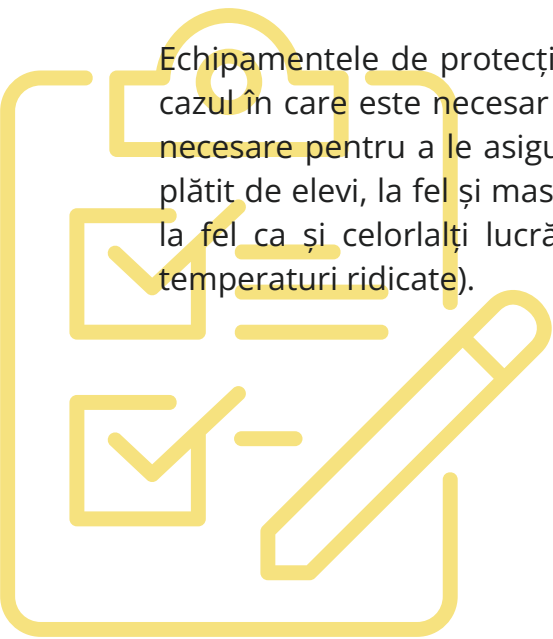
În general, școlile sunt cele care recomandă operatorii economici unde elevii își pot desfășura practica. Acest lucru asigură o corelare între curriculumul școlar și activitățile practice desfășurate la agenții economici. Totuși, unii elevi preferă să facă practică în cadrul afacerilor de familie sau la agenți economici cunoscuți sau identificați de ei. Proximitatea operatorilor economici față de școală este un factor important, deoarece elevii preferă să poată ajunge ușor cu mijloacele de transport în comun.

„A fost mai mult decât o experiență. În școală am avut condiții bune, am acumulat multe cunoștințe, ne gândeam că știm să le aplicăm în practică, dar asta am putut face cu adevărat în stagiu. Cu ajutorul specialiștilor de la operatorului de practică am avut ocazia să perfecționez ce știu teoretic.”

Echipamente și resurse

Echipamentele de protecție sunt de obicei oferite de către agenții economici, numai în cazul în care este necesar - de exemplu, în lucrul cu albinele. Școlile nu dețin resursele necesare pentru a le asigura elevilor altceva decât facilitarea practicii. Transportul este plătit de elevi, la fel și masa. În anumite situații, operatorii economici le pot asigura apă, la fel ca și celorlalți lucrători (cum ar fi cei care lucrează în sere, într-un mediu cu temperaturi ridicate).

Relația cu conducătorii de practică

Mentorii/ conducătorii de practică joacă un rol foarte important în îndrumarea elevilor pe parcursul stagiului lor. Deși mulți operatori economici spun că este foarte dificil de identificat o astfel de persoană în cadrul companiei – să aibă și competențe pedagogice, dar și teoretice, elevii au raportat o relație bună cu mentorii de practică, aceștia fiind descriși ca răbdători și disponibili pentru a răspunde la întrebări. Înainte de începerea practicii, elevii au parte de discuții explicative la care participă și instructorii de practică desemnați de școală. Nu întotdeauna îndrumătorii de practică desemnați de școală însoțesc elevii la operatorul economic. O parte ei dintre preferă să aibă doar discuții telefonice cu mentorul de practică de la operatorul economic.

„La început de practică, nouă ne apar foarte multe întrebări, dar conducătorul de practică a fost răbdător și ne-a răspuns la tot.”

Teorie și practică

Conform discuțiilor cu elevii, există unele discrepanțe între teoria predată la școală și practica efectivă la operatorii economici, de exemplu în domeniul contabilității. Elevii recunosc că, deși școala depune eforturi semnificative pentru a-i pregăti, experiența practică aduce noi provocări și perspective și necesită o abordare flexibilă a cunoștințelor.

În cadrul instituțiilor de învățământ, elevii au acces la laboratoare care le oferă o pregătire teoretică prealabilă, dar experiența practică este esențială pentru învățarea directă.

„Noi avem laborator în școală, știam cam la ce să ne așteptăm, dar a fost important să lucrăm direct cu albine. Am învățat în plus despre boli, despre hrană.”

„Din punctul de vedere teoretic, mă simțeam destul de pregătit. Dar în viață e mai bine să mergi din poziția să nu știi nimic, ca să poți să înveți mai bine. Deși școala depune eforturi colosale să ne pregătească, la practică te convingi de faptul că mai ai multe de învățat. Trebuie să ștergi tot și să privești lucrurile din alt punct de vedere.”

„Avem ocazia să vedem tehnologie de ultima generație. Nouă ni se comunică că există, dar învățăm după manuale cam vechi.”

Agricultură sustenabilă

În cadrul școlii, elevii spun că învață destul de neomogen despre agricultura ecologică. În timpul discuțiilor nu au reușit să ofere definiții sau exemple despre ceea ce înseamnă acest concept, ci mai degrabă puteau să recunoască practici, dacă erau enumerate de moderator. Cei mai mulți dintre ei au declarat că au discutat despre anumite practici ecologice cu conducătorii de practică. De exemplu, au învățat despre impactul pesticidelor asupra albinelor și despre importanța hranei ecologice pentru acestea. Totuși, implementarea agriculturii ecologice este percepută ca fiind dificilă de către unii operatori economici, care consideră că fără chimizare scade mult eficiența producției. De asemenea, elevii consideră că operatorii economici sunt foarte împovărați cu taxe și multă birocrație și le este greu să gândească mai departe spre o agricultură sustenabilă.

„Eu am auzit de modalitățile de prelucrare a pământului înainte de practică, dar până să ajung la practică nu mi-am imaginat cu adevărat cum este. În viața mea nu am văzut tehnologie ca aici.”

„Practica a fost ca o gură de aer. Nu aș fi avut unde să învăț atâtea.”

Nivelul de satisfacție în ceea ce privește stagiile de practică de specialitate

Satisfacția elevilor față de stagiilor de practică este un indicator important al eficacității acestui program. Elevii au exprimat un nivel ridicat de satisfacție față de experiențele lor de practică, considerându-le interesante și utile pentru dezvoltarea abilităților practice. Majoritatea au apreciat oportunitatea de a lucra cu tehnologie modernă și de a învăța direct de la operatorii economici.

„Practica este foarte interesantă atunci când te implici.”

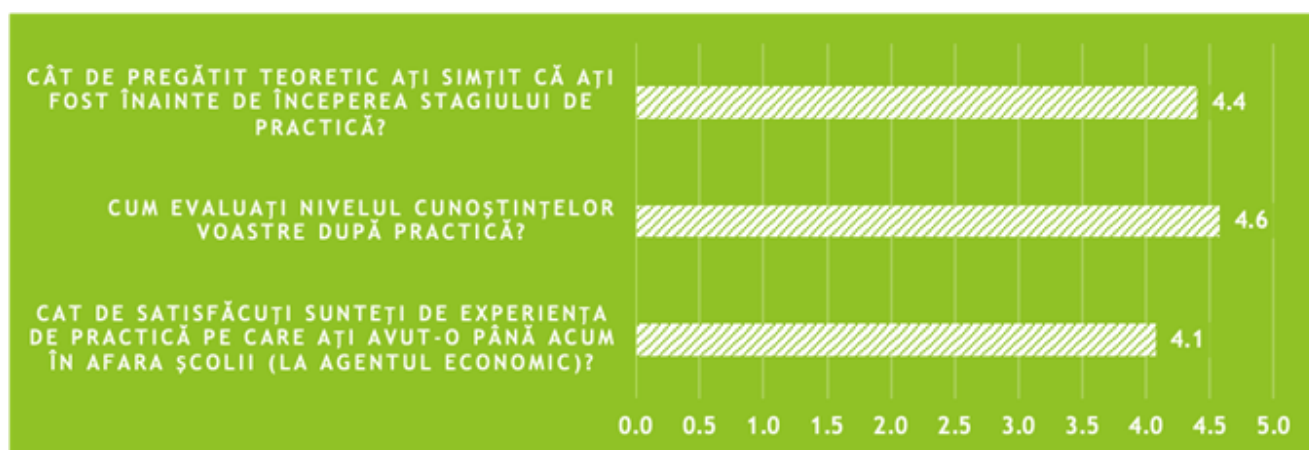
„În urma practicii de specialitate, mă simt mai pregătită să activez în câmpul muncii.”

Cei mai mulți elevi s-au autoevaluat ca având cunoștințe solide înainte de începerea stagiului de practică (o medie de 4.4 din maximum de 5 posibil). Aproape toți spun că aceste cunoștințe s-au îmbunătățit după stagiul de practică.

În general, elevii sunt mulțumiți de experiența de practică pe care au avut-o acordând o notă de 4.1 (medie) din maximum de 5 posibil.

La fel, ei consideră că timpul alocat practicii a fost suficient pentru a acumula cunoștințe, deși o parte dintre ei spun că ar fi fost util ca stagiul de practică să fie pe o perioadă mai lungă.

În ceea ce privește utilitatea pentru operatorii economici, cei care au făcut activități agricole alături de ceilalți lucrători consideră că au adus un aport pozitiv prin prezența lor la stagiul de practică. Pe de altă parte, cei mai mulți dintre elevii care au studiat contabilitatea nu sunt de aceeași părere. De altfel, o parte dintre aceștia au stabilit să meargă la operatorii economici doar câteva ore pe săptămână pentru a nu întrerupe munca contabilului.

Viitorul în agricultură

Interesul elevilor variază în ceea ce privește continuarea unei cariere în agricultură. Elevii cu afaceri de familie sunt mai dispuși să rămână în domeniu, în timp ce alții sunt mai sceptici, își doresc să urmeze alte cariere.

Unii dintre ei (dar în număr redus) intenționează să urmeze studii universitare pentru a se specializa și mai mult.

„Cred că o să facem contabilitate mai departe, dar mai este un an până absolvim, așa că ne mai gândim.”

„Eu aș vrea să merg mai departe la universitate, la protecția plantelor. Mai departe, mai vedem, încă nu știu ce vreau să fac.”

Concluzii și recomandări

Concluzii

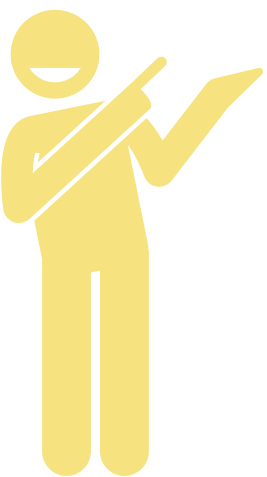
- De cele mai multe ori, elevii sunt cei care identifică operatorii economici la care își doresc să facă stagiile de practică. Uneori aceștia sunt chiar parte din familie, unde elevii își doresc să continue să dezvolte afacerea după terminarea studiilor.
- Deși școlile le oferă pregătire teoretică, elevii recunosc că experiența practică le schimbă de cele mai multe ori perspectiva, fiind vorba de tehnologie de ultimă generație. Există discrepanțe între teoria predată și aplicabilitatea în domeniu.
- Conducătorii de practică joacă un rol foarte important în succesul stagiilor de practică. Majoritatea elevilor au avut relații pozitive cu conducătorii de practică, descriindu-i ca fiind răbdători și disponibili pentru a răspunde la întrebări.
- Elevii au fost expuși în mai mică măsură la conceptele de agricultură ecologică, atât la școală cât și în stagiile de practică
- Elevii au exprimat un nivel ridicat de satisfacție față de experiențele de practică, apreciind oportunitatea de a lucra cu tehnologie modernă și de a învăța direct de la profesioniști. Majoritatea se consideră mai bine pregătiți pentru câmpul muncii după terminarea stagiului.
- Interesul elevilor pentru o carieră în agricultură variază. Cei cu afaceri de familie sunt mai înclinați să continue în acest domeniu, în timp ce alții explorează alternative, precum studiile universitare sau alte oportunități pentru studii medii.

Recomandări

Experiențele de practică oferă elevilor o perspectivă valoroasă asupra muncii în agricultură, completând cunoștințele teoretice cu abilități practice. Ca această experiență să fie din ce în ce mai utilă atât pentru elevi cât și pentru operatorii economici, recomandăm:

- 01 Adaptarea curriculumul școlar pentru a reflecta mai bine realitățile din activitățile agricole.
- 02 Este nevoie de o mai bună integrare a teoriei cu practica.
- 03 Ar fi util ca școlile să continue să promoveze agricultura sustenabilă, ca elevii să aibă mai multe cunoștințe atunci când încep stagiul de practică.
- 04 Școala trebuie să sprijine elevii în înțelegerea aspectelor de business din agricultură.
- 05 Ar fi necesar să se evidențieze în timpul anului școlar oportunitățile de dezvoltare profesională, pentru a păstra elevii în domeniu.
- 06 Organizarea de vizite de studiu pentru elevi și profesori, pentru a învăța din experiențele altor țări europene cu agricultură avansată.

Anexă

Lista sesiunilor de focus-grup

Nr. crt.	Nume instituție de învățământ	Număr participanți
1	Centrul de Excelență în Horticultură și Tehnologii Agricole din Țaul	10
2	Centrul de Excelență în Horticultură și Tehnologii Agricole din Țaul	12
3	Școala Profesională Bubuieci	11
4	Școala Profesională Bubuieci	12

Ghid de focus

Dezvoltarea abilităților personale și profesionale

Ce abilități noi ați dobândit în timpul practicii? Puteți să dați câteva exemple?

Există anumite competențe sau cunoștințe pe care ați dori să le dezvoltați mai mult în timpul stagiului de practică?

Agricultura sustenabilă

Ați auzit vreodată de termenul de "agricultură sustenabilă"? La ce credeți că se referă?

Ați avut ocazia să învățați despre agricultura sustenabilă în timpul cursurilor sau practicii voastre?

Ce practici sustenabile ați observat sau ați aplicat în timpul stagiilor de practică?

Considerați că operatorii economici la care ați efectuat practica utilizează metode sustenabile de agricultură? De ce da sau de ce nu?

Există aspecte ale agriculturii sustenabile care vă interesează în mod special? Dacă da, care sunt acestea?

Cum ați vedea integrarea agriculturii sustenabile în curriculumul și programul de practică al instituției de învățământ?

Cum credeți că agricultura sustenabilă poate influența viitorul agriculturii în Republica Moldova?

Ce măsuri credeți că ar trebui adoptate pentru a promova agricultura sustenabilă în școlile agricole?

Interesul pentru sectorul agricol

Cum v-a influențat practica perspectiva asupra muncii în sectorul agricol?

Ce considerați că ar putea fi făcut pentru a atrage mai mulți tineri către o carieră în agricultură?

Cum vedeți viitorul agriculturii în Republica Moldova și ce rol v-ați dori să aveți în acest viitor?

Planuri de viitor

V-a influențat experiența de practică planurile de viitor?

Intenționați să lucrați în domeniul agricol după finalizarea studiilor? De ce da sau de ce nu?

Ce alte planuri de carieră aveți în vedere?

Mulțumim

WWW.CRPE.RO